Dosarul nr.3-3351/2023
2-23165164-12-3-20112023

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

23.11.2023 mun.Chişinău

Judecătoria Chişinău, sediul Râşcani,
Preşedintele şedinţei, judecător Liudmila Holevițcaia,
Grefier Victorița Colesnic,

examinând în ședința de judecată publică acțiunea în contencios administrativ a reclamantei Barda Tatiana împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Caraman Olga privind anularea actelor administrative,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

Reclamantă - Barda Tatiana, la 20.11.2023, a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Caraman Olga, prin care a solicitat anularea hotărârii nr.209 din 18.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorală municipale Chișinău nr.1 și anularea hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15.

În argumentarea acțiunii a menționat reclamanta că, la 14 noiembrie 2023, concurentul electoral Caraman Olga, candidat la funcția de Primar al comunei Grătiești, desemnată de Partidul Politic „Platforma Demnitate şi Adevăr” a depus în adresa Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15 contestație prin care a solicitat: „1) verificarea legalității acțiunilor candidatei la funcția de primar al comunei Grătiești, Barda Tatiana privind publicarea pliantelor de agitație electorală a Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate” achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor”; 2) obligarea acesteia să retragă publicitatea electorală a Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate” achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor”; 3) Aplicarea față de candidatul electoral Barda Tatiana a sancțiunii în corespundere cu normele Codului electoral; 4) Sesizarea autorităților competente în vederea sancționării contravenționale a candidatei în conformitate cu normele Codului contravențional”.

La 15 noiembrie 2023, Barda Tatiana, candidat înregistrat la funcția de primar al com.Grătiești şi concurent electoral în cadrul turului II de scrutin în cadrul alegerilor locale generale din 19 noiembrie 2023 desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate” a depus în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale

Grătieștii nr.1/15 referința asupra contestației în care a invocat temeiurile de fapt şi de drept, solicitând respingerea contestației.

Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătieşti nr.1/15, însă, la 16 noiembrie 2023 a adoptat Hotărârea nr.83 prin care a decis: „1.Se admite contestația depusă de concurentul electoral Caraman Olga împotriva acțiunilor concurentului electoral Barda Tatiana. 2. Se aplică concurentului electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate" sancțiunea sub formă de avertisment pentru nerespectarea prevederilor art.70 alin.(1) şi (2) Codul electoral. 3. Se obligă concurentul electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate" să retragă toate pliantele de agitație electorală achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L.„Policolor". 4. Se remite prezenta hotărâre Inspectoratului General al Poliției spre informare şi examinarea oportunității de a iniția procesul contravențional în temeiul art.70 din Codul contravențional nr.218/2008. 5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se transmite Consiliului Electorale de Circumscripție electorală mun.Chişinău nr.1, prin intermediul Consiliului electoral de Circumscripție electorală comunale Grătieşti nr.1/15 şi poate fi contestată în decurs de 3 zile de la data adoptării, prin depunerea cererii prealabile la organul electoral ierarhic superior, (adresa: mun. Chişinău, str. Ştefan cel Mare, 83)."

Nefiind de acord cu Hotărârea nr.83 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, la 17 noiembrie 2023 a depus cerere prealabilă în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chişinău nr.1, prin care a solicitat: admiterea cererii prealabile; suspendarea Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătieşti nr.1/15 în privința concurentului electoral Barda Tatiana; Anularea integrală a Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 în privința concurentului electoral Barda Tatiana; Adoptarea unei noi hotărâri prin care să respingă contestația depusă la 14.11.2023 de către concurentul electoral Caraman Olga.

Chiar dacă a solicitat Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chişinău nr.1 suspendarea Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 pentru a-și putea exercita dreptul de a desfășura campanie electorală, acesta a lăsat fără examinare această cerință. Totodată, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chişinău nr.1 la data de 18 noiembrie 2023 a supus examinării cererea prealabilă înaintată. Neținând cont de argumentele prezentate în cererea prealabilă, inclusiv de cele aduse în cadrul ședinței de examinare, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chişinău nr.1 prin Hotărârea nr.209 din 18 noiembrie 2023, a respins cererea prealabilă; a menținut Hotărârea nr.83 din 16 noiembrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătieşti nr.1/15 ca fiind legală şi întemeiată; a respins cererea de suspendare.

În asemenea circumstanțe, reclamanta nu este de acord cu Hotărârea nr.209 din 18.11.2023 a CECE Chişinău şi o contestă prin depunerea prezentei cereri de chemare în judecată.

Cu privire la circumstanțele de drept, invocă reclamanta că contestația nu poate fi examinată de către organul electoral. Codul electoral nr.325/2022, art.98 alin.(4) a stabilit că acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum şi a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei şi demnității, reputației profesionale şi vieții private şi de familie, înaintate în perioada electorală se examinează de

instanța de drept comun conform Legii nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, în termenele prevăzute la art.100. Astfel, odată ce contestatarul contestă judecățile de valoare răspândite în condițiile Legii nr.64/2010, ultimul urmează să își apere drepturile prin înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată.

În acest sens, constată reclamanta inadmisibilitatea admiterii spre examinare a contestației odată ce solicitările formulate nu țin de competența organului electoral, ci de instanța de judecată.

La fel, art.93 alin.(1) din Codul electoral nr.325/2022 indică despre obligația organelor electorale de a verifica din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral. Prin urmare, consideră că, contestația urma a fi declarată inadmisibilă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, inclusiv organul ierarhic superior: Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chişinău nr.1 a avut posibilitatea să corecteze ilegalitatea comisă de organul electoral ierarhic inferior prin admiterea cererii prealabile.

Potrivit art.91 alin. (3) din Codul electoral nr.325/2022 în sensul alin.(2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum şi acțiunile/inacțiunile acestuia se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile se contestă direct în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.

În conformitate cu art.3 Cod administrativ nr.116/2018, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinându-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

Potrivit art.5 Codul administrativ nr.116/2018, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale şi normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum şi a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii şi se aplică nemijlocit legea.

Conform art.10 alin.(1) Codul administrativ nr.116/2018, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Astfel, art.19 din Codul administrativ nr.116/2018 a stabilit că cererea prealabilă este instituția care oferă o cale de soluționare prejudiciară a litigiilor administrative. Iar art.20 din Codul Administrativ nr.116/2018 statuează, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Totodată, în cazul în care instanța va considera contestația ca fiind admisibilă pentru examinare la organul electoral Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, solicită respingerea contestației ca fiind neîntemeiată şi nefondată, iar în susținerea poziției argumentează: Codul electoral nr.325/2023 la art.70 statuează că: Alin.(1) cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații şi persoanele de

încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare. Alin.(2) exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparțialitatea puterii judecătorești. Alin.(4) în programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală şi în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali şi participanții la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale, precum şi atributele partidelor politice declarate neconstituționale. Se interzic combinarea de culori şi/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea şi defăimarea statului şi a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum şi alte manifestări ce atentează la regimul constituțional. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană.

De asemenea, Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public aprobat la 04 august 2023 prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1155/2023, stabilește particularitățile şi modul de furnizare, distribuire şi difuzare a publicității politice, electorale şi a mesajelor de interes public în conformitate cu prevederile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate şi ale Codului electoral nr.325/2022.

Astfel, pct.33 din Regulament menționează că subiecții publicității politice sau electorale își pot exprima opiniile în mod liber și sub toate aspectele cu privire la temele de interes public ce formează obiect al competiției politice ori electorale.

Mai mult ca atât, pct.111 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire şi difuzare a publicității politice, electorale şi a mesajelor de interes public, menționează despre faptul că subiecții publicității politice, electorale și ai mesajelor de interes public sunt în drept să-și definească independent formele de difuzare a publicității și caracteristicile conținutului publicitar. Iar, pct.112 din același Regulament indică exhaustiv care sunt imaginile care nu pot fi utilizate în publicitatea politică sau electorală, și anume: a)ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora (sedii ale cultelor, obiecte de cult etc.); b) cu persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale dacă acestea duc la contestarea şi defăimarea statului şi a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum şi alte manifestări ce atentează la regimul constituțional (imagini foto sau video cu persoane, simboluri ale organizațiilor străine etc.); c) ce folosesc combinare de culori şi/sau sunete care invocă simboluri naționale ale altui stat; d) în care apar personalități istorice de peste hotare; e) simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor

persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea şi defăimarea statului şi a poporului; f) îndemnul la război de agresiune, la ură naţională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violenţă publică, precum şi alte manifestări ce atentează la regimul constituţional; g) ce sunt susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranţă sau pe discriminarea pe criterii de sex, rasă, de naţionalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală; h) cu utilizarea resursei administrative; i) cu participarea copiilor minori, fără acordul părintelui sau al tutorelui.

Având în vedere prevederile enunțate, consideră că, conținutul pliantului corespunde prevederilor legale și nu conține imagini sau text care ar fi interzis de legislația electorală. Iar argumentele expuse în contestație nu puteau fi reținute de către Consiliul Electoral Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, or, acestea nu au suport juridic şi urmau fi respinse.

Art.17 din Codul administrativ nr.116/2018 statuează că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă. În corespundere cu prevederile enunțate, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 prin adoptarea Hotărârii nr.83, concurentul electoral – Barda Tatiana desemnat de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” la funcția de primar al com.Grătieşti, de fapt, a fost lipsit de dreptul de a face campanie electorală. Or, sancțiunea privind obligarea retragerii pliantelor cu o zi înainte de ultima zi de campanie, când efectiv eşti în imposibilitate de a produce un alt material publicitar, îngrădește dreptul concurentului electoral de a desfășura campanie.

De asemenea, candidatul înregistrat la funcția de primar al com. Grătieşti în cererea prealabilă a solicitat suspendarea Hotărârii nr.83 a CECE Grătiești, însă CECE Chişinău nr.1 la primirea cererii nu s-a expus asupra suspendării în cadrul ședinței. Or, potrivit art.172 alin.(1) Daca un act administrativ individual defavorabil este contestat cu cerere prealabilă, autoritatea publică, din oficiu sau la cererea persoanei afectate, poate suspenda executarea lui până la finalizarea procedurii prealabile.

Reiterează că, Hotărârea nr.83 a CECE Grătiești reprezintă un act administrativ individual defavorabil, iar CECE Chişinău urma să dispună suspendarea, ceea ce nu a făcut.

Contestatarul, Olga Caraman, candidat înregistrat la funcția de primar al com.Grătieşti din partea Partidului Politic „Platforma Demnitate şi Adevăr” a invocat că prin conținutul pliantelor i s-ar fi încălcat dreptul de a fi ales.

Menționează reclamanta că, dreptul de a fi ales este prevăzut de Codul electoral al RM nr.325/2022, iar la art.15 statuează că dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

În conformitate cu prevederile art.161 alin.(2) din Codul electoral nr.325/2022 au dreptul a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute la art.13 din Codul Educației nr.152/2014. Așadar, pentru a putea fi ales trebuie să întrunești condițiile prevăzute de Cod şi nicidecum un concurent electoral nu poate interveni în acest drept.

În contextul circumstanțelor sus menționate şi având în vedere prevederile art.art.91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 101 din Codul electoral, art.art.10, 17, 19, 162, 164, 165, 166, 167, 168 şi 208, 209, 211, 212, 218, 224, din Codul administrativ, solicită reclamanta admiterea acțiunii.

<u>În ședința de judecată</u>, reclamanta doamna Tatiana Barda și reprezentantul reclamantei, domnul Igor Chiriac, împuternicit în baza procurii din 21.11.2023, au susținut cererea de

chemare în judecată în sensul formulat, reiterându-și argumentele expuse în scris și au solicitat admiterea acesteia.

Pârâtul – Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, prin referința prezentată instanței a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În argumentarea poziției pârâtul a menționat că consideră că Hotărârea, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești, nr.83 din 16.11.23 este legală şi întemeiată, emisă cu respectarea competenței jurisdicționale. Or, candidatul electoral Caraman Olga prin contestația depusă, contestă acțiunile ilegale a contracandidatei Barda Tatiana, privind distribuirea pliantelor cu conținut denigrator, acuzații grave ce constituie atac la persoană, fiind astfel încălcate prevederile art.70 alin.(1) şi (2) din Codul electoral. Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15 s-a expus în limitele pretențiilor înaintate în contestație, reieșind din temeiurile de fapt şi de drept invocate. Din considerentele menționate solicită să fie respinsă acțiunea în contencios administrativ cu menținerea Hotărârii nr.83 din data de 16.11.2023 a CECE com.Grătiești nr.1/15, precum şi Hotărârea nr.209 din 18.11.2023 emisă de către CECE mun.Chişinău nr.1 ca fiind legale.

În ședința de judecată, reprezentantul Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, nu s-a prezentat, solicitând prin referința depusă examinarea cauzei în lipsa reprezentantului.

Pârâtul – Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, prin referința prezentată instanței a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În argumentarea poziției pârâtul a invocat următoarele aspecte de fapt și de drept: în fapt, la 14 noiembrie 2023, dna Caraman Olga candidat desemnat de către Partidul Politic „Platforma Demnitate şi Adevăr" la funcția de primar a comunei Grătiești a depus la Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15 contestație în temeiul art.70 Codul electoral, prin care a solicitat: 1) verificarea legalității acțiunilor candidatei la funcția de primar al comunei Grătiești, Barda Tatiana privind publicarea pliantelor de agitație electorală a P.P. „Partidul Acțiune și Solidaritate" achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor"; 2) obligarea acesteia să retragă publicitatea electorală a P.P. „Partidul Acțiune și Solidaritate" achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor"; 3) aplicarea față de candidatul electoral Barda Tatiana a sancțiunii în corespundere cu normele Codului electoral; 4). sesizarea autorităților competente în vederea sancționării contravenționale a candidatei în conformitate cu normele Codului contravențional.

Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15 prin hotărârea nr.83 din 16 noiembrie 2023 a admis contestația şi a aplicat concurentului electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate" sancțiunea sub formă de avertisment pentru nerespectarea prevederilor art.70 alin.(l) şi (2) Codul electoral. A obligat concurentul electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate" să retragă toate pliantele de agitație electorală achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L.„Policolor". A remis prezenta hotărâre Inspectoratului General al Poliției spre informare şi examinarea oportunității de a iniția procesul contravențional în temeiul art. 70 din Codul contravențional nr. 218/2008.

Dna Barda Tatiana nefiind de acord cu hotărârea organului electoral ierarhic inferior, la 17 noiembrie 2023 a depus cerere prealabilă la Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Chişinău nr.1, prin care a solicitat, suspendarea şi anularea Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15 în privința concurentului electoral Barda Tatiana cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să se respingă contestația depusă la 14.11.2023 de către concurentul electoral Caraman Olga.

Prin hotărârea Consiliului electoral al circumscripției electorale mun.Chişinău nr.1, nr.209 din 18 noiembrie 2023 s-a respins cererea prealabilă şi s-a menținut hotărârea nr.83 din 16 noiembrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești 1/15 ca fiind legală şi întemeiată, s-a respins cererea de suspendare a actului administrativ.

Concurentul electoral Tatiana Barda contestă în instanța de contencios administrativ hotărârea Consiliului electoral al circumscripției electorale mun.Chişinău nr.1, nr.209 din 18 noiembrie 2023 şi hotărârea Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr. 1/15, nr. 83 din 16.11.2023 pe două motive: 1) lipsa competenței jurisdicționale; 2) încălcarea dreptului său la agitație electorală.

Astfel, atât Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15, cât şi Consiliul electoral al circumscripției electorale mun.Chişinău nr.1 în hotărârile contestate au reținut că obiectul contestației vizează acțiunile privind distribuirea de către concurentul electoral Tatiana Barda a pliantelor cu conținut ce contravine prevederilor art.70 alin.(l) şi (2) Codul electoral, fapt ce îi este încălcat dreptul de face agitație electorală corectă şi în condiții egale, de a fi ales şi de a candida şi şi-au declarat competența în examinarea acesteia conform art.91 alin.(3) şi (4) din Codul electoral nr.325/2022.

Însuși concurentul electoral Tatiana Barda prin referințele depuse asupra contestației, precum şi în conținutul cererii prealabile invocă dreptul său la libertatea de exprimare, însă Consiliu a examinat contestația dnei Caraman Olga reieșind din obiectul şi limitele înaintate prin prisma prevederilor Codului electoral şi Regulamentului privind modul de furnizare, distribuire şi difuzare a publicității politice, electorale şi a mesajelor de interes public, aprobat la 04 august 2023 prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1155/2023.

Așadar, afirmațiile reclamantei că contestatarul contestă judecățile de valoare răspândite în condițiile Legii nr.64/2010 şi urma să își apere drepturile prin înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată conform art.98 alin.(4) din Codul electoral nr.325/2022 sunt declarative, deviază de la obiectul contestației cu scopul de a induce instanța de judecată în eroare.

Cu referire la motivul că prin hotărârile contestate a fost încălcat dreptul la agitație electorală a dnei Barda Tatiana prin retragerea pliantelor în ultima zi de agitație electorală, Consiliu remarcă că dreptul la agitație electorală poate fi realizat doar în condițiile libertății fiecărui individ de a căuta şi dobândi informația, nefiind un drept absolut, care poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparțialitatea puterii judecătorești.

Art.70 alin.(1) Codul electoral nr.325/2022 prevede că cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații şi persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere şi sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale şi personale ale candidaților, precum şi de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin

intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare. Iar, alin.(2) al aceluiași articol stabilește că exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparțialitatea puterii judecătorești.

De asemenea art.7 Legea nr.62/2022 cu privire la publicitate reglementează că publicitatea trebuie să fie identificată fără ca consumatorul de publicitate să dețină cunoștințe speciale. Publicitatea trebuie să conțină informații ce corespund realității. Această prevedere nu aduce atingere practicilor publicitare curente şi legitime, ce constau în formularea unor afirmații exagerate sau care nu trebuie înțelese în sens literal. Este interzisă: a) publicitatea subliminală; b) publicitatea înșelătoare; c) publicitatea imorală; d) publicitatea discriminatorie (...).

Pct.pct.16 şi 115 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire şi difuzare a publicității politice, electorale şi a mesajelor de interes public aprobat la 04.08.2023 prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1155/2023 prevăd că publicitatea politică, electorală şi mesajele de interes public trebuie să conțină informații veridice.

Publicitatea politică sau electorală va conține doar materiale publicitare care exclud mesaje subliminale, înșelătoare, imorale, discriminări de orice tip, mesaje sexiste, tertipuri de imagini şi/sau sunete, limbaj licențios sau injurii care lezează onoarea şi demnitatea persoanei, calomnii, îndemnuri la ură între persoane, naționala, rasială sau religioasă, incitare la violență publică în masă, incitarea la acțiuni care au drept scop răsturnarea sau schimbarea prin violență a sistemului de stat sau prin încălcarea prin violență a integrității Republicii Moldova, incitarea la acțiuni extremiste şi/sau teroriste ori la alte acțiuni care au ca scop încălcarea ordinii de drept, provocări de panică, instigări la violență sau la acțiuni periculoase, în măsură să prejudicieze sănătatea ori să amenințe securitatea oamenilor. Sunt interzise montajele dacă schimbă esența mesajului inițial şi, ca rezultat, lezează onoarea, demnitatea oponentului politic ori a concurentului electoral."

Reclamanta Barda Tatiana la producerea, furnizarea şi distribuirea pliantelor urma să depună diligență necesară şi să se asigure că mesajele din conținutul pliantelor sunt veridice, corespund prevederilor legale în domeniul electoral, nu aduce atingere drepturilor altor persoane, inclusiv oponentului electoral, iar în caz contrar intervine răspunderea juridică.

Conform art.172 alin.(l) Codul administrativ, daca un act administrativ individual defavorabil este contestat cu cerere prealabilă, autoritatea publică, din oficiu sau la cererea persoanei afectate, poate suspenda executarea lui până la finalizarea procedurii prealabile.

Având în vedere că reclamanta nu a motivat necesitatea admiterii cererii privind suspendarea actului administrativ, dar şi ținând cont că la 18 noiembrie 2023 Consiliu s-a expus asupra cererii prealabile, prin emiterea hotărârii nr.209, astfel fiind finalizată procedura prealabilă, consideră că cererea corect a fost respinsă.

În drept, în temeiul art.70 alin.(l) şi (2) Codul electoral, art.224 alin.(l) lit. f) Codul administrativ, Consiliul electoral al circumscripției electorale mun. Chişinău nr.1 solicită respingerea ca neîntemeiată a acţiunii în contencios administrativ depusă de Barda Tatiana.

În ședința de judecată, reprezentantul Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, nu s-a prezentat, solicitând prin referința depusă examinarea cauzei în lipsa reprezentantului.

Persoana terță – Caraman Olga, prin referința prezentată instanței a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată. În argumentarea poziției persoana terță a menționat că consideră că autoritățile electorale, corect au apreciat situația de fapt şi au raliat aceste circumstanțe la normele de drept, asigurând o examinare completă şi plenară a cauzei şi a oferit posibilitate egală părților să participe şi să-şi expună punctele de vedere în cadrul procedurii administrative desfășurate.

Totodată, evidențiază că raționamentele invocate de petiționară au fost examinate plenar în cadrul procedurii administrative, motiv pentru care consideră această cerere drept netemeinică, sub aspectul că reprezintă un simplu dezacord cu soluția oferită de autoritățile electorale.

Potrivit art.70 alin. (1) Cod electoral, cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații şi persoanele de încredere ale candidatelor au dreptul de a supune discuțiilor libere şi sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale şi personale ale candidaților, precum şi de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

Art.70 alin.(2) Cod electoral stabilește exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparțialitatea puterii judecătorești.

Consideră neîntemeiat raționamentul din acțiune precum că autoritățile electorale nu au indicat nici o prevedere legală aferentă situației sesizate, or, organele electoral temeinic a indicat încălcarea prevederilor art.70 alin.(1) şi (2) Cod electoral.

În mod similar, consideră neîntemeiat raționamentul precum că candidatul desemnat de către Partidul Politic Partidul Acțiune şi Solidaritate, dna Tatiana Barda a fost lipsit de dreptul de a face campanie electorală, or, prin hotărârea contestată acestui candidat i-a fost aplicată o sancțiune sub formă de avertisment, nefiindu-i imputate oarecare interdicții.

În acest sens, evidențiază că Hotărârile contestate ale autorităților electorale se raliază la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în ce vizează protejarea aspectului pasiv a dreptului de a fi ales - dreptul de a candida la alegeri.

Conform acestei jurisprudențe, pentru ca drepturile garantate de art.3 din Protocolul nr.1 să fie efective, protecția acestora nu poate fi limitată la actul de candidatură propriu-zis. Prin urmare, şi campania electorală intră în domeniul lui de aplicare. Curtea Europeană nu a constatat nici o problemă în raport cu art.10 în cazul unui avertisment trimis de o comisie electorală unei politiciene pe motiv că şi-a descris adversara ca „hoață", în absența ei, într-o emisiune de televiziune transmisă în direct în perioada electorală.

Aferent apărărilor invocate conform prevederilor pct.111 şi 112 ale Regulamentului privind modul de furnizare, distribuire şi difuzare a publicității politice, electorale şi a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr.1155 din 4 august 2023, consideră că acestea sunt netemeinice şi induc în eroare, deoarece acestea vizează interdicțiile aferente imaginilor nu şi textului (mesajelor) electoral propriu zis.

Evidențiază că conform pct.115 al Regulamentului menționat supra, publicitatea politică sau electorală va conține doar materiale publicitare care exclud mesaje subliminale, înșelătoare, imorale, discriminări de orice tip, mesaje sexiste, tertipuri de imagini şi/sau sunete, limbaj licențios sau injurii care lezează onoarea şi demnitatea persoanei, calomnii, îndemnuri la ură

între persoane, națională, rasială sau religioasă, incitare la violență publică în masă, incitarea la acțiuni care au drept scop răsturnarea sau schimbarea prin violență a sistemului de stat sau prin încălcarea prin violență a integrității Republicii Moldova, incitarea la acțiuni extremiste şi/sau teroriste ori la alte acțiuni care au ca scop încălcarea ordinii de drept, provocări de panică, instigări la violență sau la acțiuni periculoase, în măsură să prejudicieze sănătatea ori să amenințe securitatea oamenilor. Sunt interzise montajele dacă schimbă esența mesajului inițial şi, ca rezultat, lezează onoarea, demnitatea oponentului politic ori a concurentului electoral.

Consideră corect şi constatarea autorităților electorale că publicitatea electorală din categoria căruia face şi pliantul dnei Barda Tatiana, trebuie să conțină informație veridică, conform prevederilor pct.16 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire şi difuzare a publicității politice, electorale şi a mesajelor de interes public, aprobat la 04.08.2023 prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023. Or, în acest sens, petentul în cadrul procesului administrativ nu a confirmat şi nici nu a probat veridicitatea mesajului publicat şi distribuit în pliantele electorale.

Prevederea menționată supra, coroborată cu cele ale art.70 alin.(1) şi (2) Cod electoral justifică pe deplin temeinicia Hotărârii contestate, motiv pentru care a solicită respingerea acțiunii ca nefondată.

Consideră neîntemeiată şi raționamentele ce vizează obiectul contestației. Or, în vederea eludării procedurii administrative, petentul, eronat apreciază obiectul contestației ca fiind apărarea onoarei şi demnității, reputației profesionale. Fapt ce e combătut de cerințele din contestația inițială și anume de verificare a legalității acțiunilor candidatei la funcția de primar al com. Grătieşti, Barda Tatiana, privind publicarea pliantelor de agitație electorală a Partidului Politic Partidul Acțiune şi Solidaritate, achitată conform ordinului de plată nr.2461 din data de 09.11.2023, în tiraj de 4000 de exemplare, tipărit la tipografia Policolor SRL; obligarea candidatei la funcția de primar al com.Grătieşti, Barda Tatiana, să retragă publicitatea electorală a Partidului Politic Partidul Acțiune şi Solidaritate, achitată conform ordinului de plată nr. 2461 din data de 09.11.2023, în tiraj de 4000 de exemplare, tipărit la tipografia Policolor SRL; aplicarea față de candidata la funcția de primar al com.Grătieşti, Barda Tatiana, a sancțiunii în corespundere cu normele Codului electoral; precum şi sesizarea autorităților competente în vederea sancționării contravenționale a candidatei la funcţia de primar al com.Grătieşti în conformitate cu normele Codului contravențional.

În ședința de judecată, persoana terță doamna Olga Caraman și reprezentantul persoanei terțe, avocatul domnul Igor Serotila au solicitat respingerea acțiunii, reiterându-și argumentele expuse în scris.

Aprecierea instanței:

Examinând acțiunea în contencios administrativ a reclamantei Barda Tatiana împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Caraman Olga privind anularea actelor administrative, cercetând probele administrate în ansamblul şi interconexiunea lor, în coraport cu normele legale aplicabile speței, instanța de judecată a ajuns la concluzia că acțiunea este neîntemeiată şi pasibilă de respins, din următoarele considerente.

Conform art.189 alin.(1) Cod administrativ al RM, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

În conformitate cu art.17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Noţiunea de „act administrativ” este reglementată în legislația națională, cât şi în Rezoluţia (77)31 Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, statuează că, actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voinţă, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcţii judiciare.

Potrivit art.10 alin.(1) Cod administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Iar potrivit art.17 examinat în coroborare cu art.189 și 207 alin.(2) lit.e) din Codul administrativ al Republicii Moldova, una din premisele realizării dreptului la acțiune – este vătămarea unui drept propriu al reclamantului, protejat de lege și încălcat de o autoritate publică, prin act/activitatea administrativă desfășurată de ultima.

În speță, reclamantă – Barda Tatiana, este destinatarul actelor contestate – hotărârea nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, impunând acesteia aplicarea sancțiunii sub formă de avertisment și obligația de a retrage toate pliantele de agitație electorală, ceea ce denotă că actul contestat este un act administrativ individual defavorabil așa cum prevede legiuitorul în art.11 alin.(1) lit.a) Cod administrativ.

Potrivit art.20 din Codul administartiv, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Prin urmare, instanța de judecată constatând că acțiunea reclamantei Tatiana Barda este admisibilă, va examina fondul cauzei.

Controlul judecătoresc al legalității actelor administrative, presupune apărarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor, împotriva abuzurilor administrației publice, în condițiile Codului administrativ al Republicii Moldova. Acest control se înfăptuiește de către instanțele de judecată în condițiile legii privind organizarea judecătorească. Întru elucidarea subiectului privind realizarea controlului judecătoresc se impune conceptul competenței, în baza căruia se realizează respectivul control. Pornind de la scopul primordial al instituției contenciosului administrativ care este prestabilit de legiuitor și care presupune contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept.

În speță, obiect al contenciosului administrativ îl constituie verificarea legalității actului administrativ individual defavorabil, emis de Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, nr.83 din 16 noiembrie 2023, prin care reclamantei i s-a aplicat sancțiunea sub formă de avertisment și obligația de a retrage toate pliantele de agitație electorală, precum și decizia Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale nr.1, nr.209 din

18 noiembrie 2023 prin care s-a respins cererea prealabilă depusă de Barda Tatiana (f.d.9-11, 12-17).

Starea de fapt stabilită de către instanța de judecată poate fi rezumată în felul următor:

Prin hotărârea nr.1546 din 08.11.2023, Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova a stabilit pentru data de 19.11.2023, turul II al alegerilor locale generale în 273 de circumscripții electorale, conform anexei.

Potrivit pct.6 al Anexei la hotărârea menționată, în Circumscripția electorală comunală Grătiești, s-a stabilit pentru data de 19.11.2023, turul doi al alegerilor locale generale.

Au acces în turul II al alegerilor locale generale din 19.11.2023, în circumscripția electorală comunală Grătiești dna Tatiana Barda, desemnată din partea P.P.”PAS” și dna Olga Caraman, desemnată din partea PP”PDA”.

La 14 noiembrie 2023, concurentul electoral Caraman Olga la funcția de primar al comunei Grătiești desemnată de P.P.„Platforma Demnitate şi Adevăr” a depus la Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15 (în continuare CECE com.Grătiești nr.1/15) contestație prin care a solicitat verificarea legalității acțiunilor candidatei la funcția de primar al comunei Grătieşti, Barda Tatiana privind publicarea pliantelor de agitație electorală a P.P.„Partidul Acţiune şi Solidaritate”; obligarea acesteia să retragă publicitatea electorală a P.P.„Partidul Acţiune şi Solidaritate”; aplicarea față de candidatul electoral Barda Tatiana a sancţiunii în corespundere cu normele Codului electoral; sesizarea autorităţilor competente în vederea sancționării contravenționale a candidatei în conformitate cu normele Codului contravențional.

Conținutul pliantului electoral în partea contestată conține următorul text: ”pe 19 noiembrie, votați Tatiana Barda Primar în Grătiești. Votul tău pentru Tatiana Barda înseamnă experiență în administrația publică locală; echipa onestă, profesionistă și bine determinată; sprijinul Guvernului pentru proiecte mari, precum apeduct, canalizare și drumuri; realizări vizibile în comuna Grătiești; cunoaște problemele locuitorilor din Grătiești și Hulboaca. SAU Un vot pentru oponenta mea înseamnă dezbinare: nu are experiență în administrația publică locală; nu cunoaște problemele locuitorilor din comuna Grătiești; colaborează cu elemente incompetente și corupte din fostul consiliu și primărie”.

CECE com.Grătieşti nr.1/15, prin hotărârea sa nr.83 din 16.11.2023(f.d.9-11 verso) a hotărât:

1.Se admite contestația depusă de concurentul electoral Caraman Olga împotriva acțiunilor concurentului electoral Barda Tatiana.

2. Se aplică concurentului electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate” sancțiunea sub formă de avertisment pentru nerespectarea prevederilor art.70 alin.(1) şi (2) Codul electoral.

3. Se obligă concurentul electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune şi Solidaritate” să retragă toate pliantele de agitație electorală achitată conform ordinului de plată nr. 2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L.„Policolor”.

4. Se remite prezenta hotărâre Inspectoratului General al Poliției spre informare şi examinarea oportunității de a iniția procesul contravențional în temeiul art.70 din Codul contravenţional nr.218/2008.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se transmite Consiliului Electoral de Circumscripție electorală mun.Chişinău nr.1, prin intermediul Consiliului electoral de circumscripție electorală comunale Grătiești nr.1/15 şi poate fi contestată în decurs de 3 zile de la

data adoptării, prin depunerea cererii prealabile la organul electoral ierarhic superior, (adresa: mun. Chişinău, str. Ștefan cel Mare, 83).

Prin hotărîrea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, nr.209 din 18 noiembrie 2023 (f.d. 12-17 verso), s-a hotărât:

1.Se respinge Cererea prealabilă depusă de către Barda Tatiana, candidat la funcţia de primar al comunei Grătiești desemnată de către Partidul Politie „Partidul Acţiune şi Solidaritate", ca fiind una neîntemeiată.

2.Se menține Hotărârea nr.83 din 16 noiembrie 2023 emisă de Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Grătieşti 1/15 ca fiind legală şi întemeiată.

3. Se respinge cererea depusă de către Barda Tatiana, candidat la funcția de primar al comunei Grătiești desemnată de către Partidul Politie „Partidul Acțiune şi Solidaritate", cu privire la suspendarea actului administrativ, ca fiind una neîntemeiată.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării şi poate fi contestată în decurs de 3 zile de la data adoptării, fără respectarea procedurii prealabile, la Judecătoria Chişinău sediu Rîşcani (adresa: mun. Chişinău, str. Kiev, nr. 3).

În conformitate cu art.1 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală este autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor, supravegherea şi controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Iar potrivit art.18 din Codul electoral, misiunea Comisiei Electorale Centrale este crearea condițiilor optime pentru exercitarea nestingherită de către cetățenii Republicii Moldova a dreptului constituțional de a alege și de a fi ales în cadrul unor alegeri libere și corecte, inclusiv prin asigurarea respectării legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

La fel, lit.k) al art.37 din Codul electoral, stipulează că în perioada electorală, urna din atribuțiile consiliului electoral de circumscripție constă în examinarea cererilor și contestațiilor asupra acțiunilor/inacțiunilor concurenților electorali și ale grupurilor de inițiativă înregistrate.

Art.70 din Codul electoral, "Agitaţia electorală", conține următoarele reglementări:

(1) Cetăţenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidaţii şi persoanele de încredere ale candidaţilor au dreptul de a supune discuţiilor libere şi sub toate aspectele programele electorale ale concurenţilor electorali, calităţile politice, profesionale şi personale ale candidaţilor, precum şi de a face agitaţie electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afişe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

(2) Exerciţiul acestui drept poate fi supus unor formalităţi, condiţii, restricţii sau sancţiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, ocrotirea sănătăţii sau protecţia moralei, protecţia reputaţiei, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informaţii confidenţiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparţialitatea puterii judecătoreşti.

(3) Indiferent de tipul scrutinului, campania electorală începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării, şi se încheie la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua de vineri înainte de ziua votării. În cazul alegerilor prezidenţiale şi al celor locale, candidaţii care au trecut în al doilea tur de scrutin pot desfăşura campanie electorală după stabilirea datei celui de-al doilea tur de scrutin prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, dar nu mai târziu de 10 zile înainte de ziua alegerilor.

(4) În programele electorale, în materialele de agitaţie electorală, în acţiunile de agitaţie electorală şi în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de iniţiativă, concurenţii electorali şi participanţii la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părţi componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituţii de stat sau autorităţi publice de peste hotare, organizaţii internaţionale, precum şi atributele partidelor politice declarate neconstituţionale. Se interzic combinarea de culori şi/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalităţi istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizaţii internaţionale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea şi defăimarea statului şi a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură naţională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violenţă publică, precum şi alte manifestări ce atentează la regimul constituţional. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaţionale încheiate cu Uniunea Europeană.

(5) Se interzic transportarea organizată a alegătorilor spre secţia de votare în ziua alegerilor în scopul determinării acestora să îşi exercite drepturile electorale, precum şi acţiunea de organizare în perioada electorală a transportării alegătorilor spre secţia de votare.

(6) Se interzice candidaţilor să utilizeze resursele administrative, inclusiv prin lansarea sau participarea la lansarea proiectelor de infrastructură sau a achiziţiilor efectuate din bugetul public naţional, utilizarea echipamentelor, a mijloacelor şi a bunurilor publice în perioada electorală. Autorităţile/instituţiile publice şi cele asimilate acestora nu pot transmite/acorda concurenţilor electorali bunuri publice sau alte favoruri decât pe bază de contract, în condiţii de egalitate pentru toţi concurenţii electorali.

(7) Modalitatea plasării în condiţii egale a publicităţii electorale pe panourile publicitare, inclusiv pe cele aflate în proprietate privată, se aprobă de Comisia Electorală Centrală în baza unui regulament.

(8) Răspunderea pentru conţinutul materialelor electorale publicitare, difuzate sau publicate, o poartă grupul de iniţiativă, concurentul electoral sau participantul la referendum. Materialele publicitare trebuie să corespundă cerinţelor stabilite la art.9 din Legea nr.62/2022 cu privire la publicitate.

(9) Fiecare material publicitar al candidaţilor independenţi, care declară pe propria răspundere că nu au utilizat servicii tipografice ale entităţilor specializate şi nu au deschis contul bancar cu menţiunea ”Fond electoral", trebuie să conţină următoarele informaţii: numele/prenumele concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului şi menţiunea "Tipărit la echipament tehnic propriu".

(10) Autorităţile administraţiei publice locale sunt obligate ca, în termen de 3 zile până la data începerii campaniei electorale, să stabilească şi să asigure un minim de locuri speciale de afişaj electoral, un minim de localuri pentru desfăşurarea întâlnirilor cu alegătorii. Deciziile/dispoziţiile respective sunt afişate imediat la sediul acestor autorităţi şi sunt aduse la cunoştinţa subiecţilor interesaţi prin intermediul mass-mediei, al altor mijloace de comunicare disponibile.

(11) Concurenţii electorali pot organiza întâlniri cu alegătorii, autorităţile administraţiei publice locale fiind obligate să asigure posibilitatea desfăşurării unor astfel de întâlniri în termene şi în condiţii egale. Organele electorale pot fi sesizate în cazul neregulilor constatate în legătură cu organizarea şi desfăşurarea întâlnirilor cu alegătorii.

(12) Agitaţia electorală se admite doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării.

(13) În campania electorală, competitorilor electorali li se interzic organizarea de concerte, concursuri, alte evenimente sau demonstraţii cu implicarea interpreţilor, a personalului de creaţie şi/sau artistic atât din ţară, cât şi de peste hotare, afişarea în timpul desfăşurării acestora de slogane sau alte mesaje şi/sau distribuirea de materiale ce conţin simbolistica competitorului electoral sau alte elemente de identificare a acestuia, precum şi participarea la astfel de evenimente în scop de promovare politică.

(14) Prevederile prezentului articol se aplică în mod corespunzător şi participanţilor la referendum.

Respectiv, instanța de judecată constată în mod cert și clar că rolul organelor electorale se rezumă la asigurarea corectitudinii alegerilor, în general, și, în particular, asigurarea campaniilor electorale, care au impact direct sau indirect asupra determinării alegătorilor, inclusiv în calitate de consumatori de publicitate, de a-și formula preferințele.

Prin urmare, dreptul concurenților electorali de a face agitație electorală, nu este un drept absolut, acesta necesită a fi cenzurat atunci când agitația electorală atentează la alte drepturi protejate de Lege.

Așa cum prevede legiuitorul în art.70 alin.(2) Cod electoral, exerciţiul acestui drept poate fi supus unor formalităţi, condiţii, restricţii sau sancţiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea naţională, integritatea teritorială sau siguranţa publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, ocrotirea sănătăţii sau protecţia moralei, protecţia reputaţiei, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informaţii confidenţiale sau pentru a garanta autoritatea şi imparţialitatea puterii judecătoreşti.

Instanța de judecată consideră ca fiind corectă concluzia autorităților electorale din hotărârile contestate, care au statuat că textul pliantelor: ”Un vot pentru oponenta mea înseamnă dezbinare: nu are experiență în administrația publică locală; nu cunoaște problemele locuitorilor din comuna Grătiești; colaborează cu elemente incompetente și corupte din fostul consiliu și primărie” încalcă dreptul concurentului electoral Olga Caraman la agitație electorală, fiind contrar Legii – alin.(2) al art.70 Cod electoral, iar măsurile întreprinse de către autoritățile electorale sunt măsuri necesare într-o societate democratică, pentru protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora.

La fel, instanța de judecată a stabilit că Tatiana Barda, nici în cadrul procedurii administrative desfășurate în fața autorității publice pârâte, nici în faza dezbaterilor judiciare nu a putut demonstra veridicitatea mesajului publicat, în special în partea învinuirilor aduse Caraman Olgăi că nu cunoaște problemele locuitorilor și că colaborează cu elemente corupte din fostul consiliu și primărie.

Răspunderea juridică pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, este prevăzută de art.102 Cod electoral și instanța de judecată nu identifică careva probleme în partea referitoare la aplicarea sancțiunii pentru încălcările comise de către concurentul electoral Tatiana Barda. Instanța de judecată subliniază în acest sens că, la aplicarea sancțiunii, organul electoral a respectat principiul proporționalității, aplicând cea mai blândă sancțiunea din cele prevăzute de legiuitor – avertismentul. Iar dispoziția de obligare a concurentului electoral de a retrage toate pliantele de agitație electorală achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4000 exemplare, tipărite la tipografia SRL”Policolor”, este absolut necesară, deoarece autoritățile electorale, după ce au constatat că Legea a fost încălcată, au obligația, în particular, de a curma respectivele acțiuni ilegale și, în general, de a respecta principiul legalității(art.21 Cod administrativ), protejând, astfel, drepturile concurentului electoral care nu a încălcat Legea

și drepturile alegătorilor, în speță, din comuna Grătiești de a avea acces la o campanie electorală corectă și agitație electorală conformă legii.

Alegațiile părții reclamante referitoare la faptul că actul administrativ individual defavorabil contestat a fost emis de către pârât în lipsa competenței jurisdicționale, deoarece conform art.98 alin.(4) Cod electoral, acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie apărute în perioada electorală, se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr.64/2010 cu privire la libertate de exprimare, în termenele prevăzute la art.100 – instanța de judecată le apreciază critic din următoarele considerente.

Competența Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15 și a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 de a examina contestația depusă de Caraman Olga, care are ca obiect al examinării dreptul concurentului electoral, în campanie electorală, de a face agitație electorală, de a fi ales și de a candida, așa cum este prevăzut de art.70 Cod electoral, este prevăzută de art.art.37 alin.(1) lit.lit.a), k), 97 alin.alin.(1), (2) Cod electoral și normele indicate corespund criteriilor de claritate și accesibilitate a legii.

Respectiv, instanța de judecată constată că regula de bază instituită de legiuitor este cea care acordă organelor electorale dreptul de a examina, în interiorul termenului fix stabilit de 3 zile toate contestațiile electorale, atribuite prin lege de competența acestor organe. Iar faptul că, legiuitorul a prevăzut și un mecanism subsidiar în art.98 alin.(4) Cod electoral, acordând persoanei care se consideră lezată în drepturile sale, în cadrul campaniei electorale, să depună o acțiune în instanța de drept comun, pentru a fi examinată potrivit Legii nr.64/2010 cu privire la libertate de exprimare, nu este de natură să restricționeze competențele organelor electorale, care trebuie să reacționeze prompt și să apere dreptul concurentului electoral și a alegătorilor împotriva abuzurilor comise.

Prin urmare, instanța de judecată conchide că actele administrative contestate sunt legale în fond, emise cu respectarea normelor legii materiale, emise de către un organ competent și cu respectarea procedurii stabilite de lege.

Cu referire la respectarea procedurii, instanța de judecată constată că autoritatea publică pârâtă, desfășurând activitatea administrativă ca urmare a sesizării depuse de Caraman Olga, a respectat drepturile participanților la procedura administrativă, acordând acestora dreptul de a-și expune punctul de vedere și de a prezenta probe în apărarea sa, ceea ce demonstrează respectarea principiului egalității de tratament, cercetării din oficiu și a eficienței procedurii administrative desfășurate. Prin urmare, instanța de judecată constată respectarea procedurii de emitere a actului contestat.

Concluzionând cele relatate și reținând că actul administrativ individual defavorabil contestat de reclamant, destinatar al căruia acesta este și decizia adoptată în procedura prealabilă sunt legale, iar măsurile întreprinse de către autoritățile electorale pârâte sunt proporționale, necesare și rezonabile, or, au urmărit scopul legitim de a nu admite încălcarea standardelor naționale și internaționale în domeniul electoral. Prin urmare, temei legal pentru admiterea acțiunii reclamantei Tatiana Barba, nu există.

În temeiul prevederilor art.art.224 alin.(1) lit.f), 232 din Codul administrativ al Republicii Moldova, art.art.37, 97, 70, 98, 102 din Codul electoral al Republicii Moldova, art.art.239-241 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e:

Acţiunea în contencios administrativ a reclamantei Tatiana Barda împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Caraman Olga privind anularea hotărârii nr.209 din 18.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 și anularea hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15, se respinge ca fiind nefondată.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 3(trei) zile de la pronunţarea hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Râşcani: mun.Chișinău, str.Kiev, 3,

Judecător Liudmila Holevițcaia